

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus sacerdotalis de sacrametis deq diuinis officiis: et eoru administratioibus

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 1508

De tertia parte misse

[urn:nbn:de:bsz:31-306282](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306282)

Expositio prime

ad audiendū. deinde signat se in principio et in fine. Primo in libro facit signū crucis. q. d. crucifixū p̄ dico. **S**ed in pectore. q. d. crucifixū credo. Deū in facie. ac si dicat. crucifixū p̄dicare n̄ erubescō. **S**ilr̄ p̄plus faciat ne diabolus p̄rat facies ac mētes eorū ab auditiōe p̄bi dei in principio. et in fine ne verbū tollat de cordibz eorū. Debet etiā p̄plus stare et nō sedere. in signū q̄ sunt parati pugnare p̄ euāgelio. et caput eleuare in signū reuerētie. Et hoc statuit Anastasi⁹ papa p̄m⁹ anno dñi ccccij. habet etiā d̄ p̄se. di. i. apl̄ica. Item arma v̄ baculos ponere. in signū q̄ iuxta doctrinā euāgelicā parati sunt non armis sed patientia se defendere. iuxta illud **S**i q̄s te percusserit ad vnā manū illā p̄be ei et alterā. Aliqñ autēz thurificatur circa euāgelium. per quod fecatur odor bone opationis. iuxta illud. Sic lucet lux vestra etc. Dat̄ etiā osculū libri tm̄ sacerdotibz post euāgelium et clericis. ad designandū q̄ ip̄s dñe eēt manifesta diuina secreta. ceteris autē i parabol. Lu. viij. Post h̄ canit̄ symbolū nicenū. qd̄ marcian⁹ roman⁹ post siluestz̄ instituit̄ anno dñi. ccc. xxxix. Et d̄: a sin quod est cō. et bolos mortuus. q̄si p̄positū p̄ mortuos paruos. i. articulos. Est. n. collectū ex diuisis locis sacre scripture q̄ ē tora fides. **E**xpositū ē tm̄ p̄p̄ maiore caute lā. i. p̄p̄ hereticos. ne sit difficile

querere articulos fidei in scripturis multis. Et est triplex symbolū. Primum ap̄toz. i. credo. qd̄ cōit̄ d̄r̄ i prima et i cōpletorio. **S**ecundū Athanasij. scz̄: Quicūqz̄ vult salu⁹ eē. Et tertium Nicenū: qd̄ in synodo nicena fuit cōpositū. Istō autē pot̄ canit̄ in missa q̄ aliud: qz̄ cōditū est tpe ventris p̄palate p̄ hereticos insurgētes: et clarius est determinatiū fidei q̄ symbolū ap̄toz. ideo potius canit̄ istō q̄ illud. Un̄ licet eadē sit veritas vtrōqz̄: magis tm̄ dare in vno q̄ in alio. Latit̄ autē alte et exp̄sse: vt om̄es illd̄ discant et sciant.

De tertia parte missę.

Insequē

Ceter vidēdū est d̄ tertia parte missę q̄ d̄r̄ oblatio: que p̄inet sub se sex partes. **P**rima est p̄p̄li exultatio p̄ q̄b̄ offerre d̄z̄: et hec signat̄ p̄ offerro rñū. **S**ed a est oblatiōis p̄sentatio: ubi: **S**uscipe sancta trinitas. **T**ertia est altaris thurificatio. **Q**uarta cordis hūiliatio. cū d̄r̄: **I**n spū hūiliatōnis. **Q**uinta sequēs orōnem. i. secretū. **S**exta: manū ablutio. Circa qd̄ sciendū q̄ sacerdos post symbolū dic̄ Dñs vobiscū. ad significandū q̄ ex q̄ d̄z̄ ad oblatiōez accedere: et nulla oblatiō p̄r̄ eē accepta sine deo: ideo dic̄: Dñs vobiscū. Et qz̄ tā sacerdos q̄ p̄plus debet esse valde attentū circa oblatiō

nem hostie salutaris. vñ tunc qñ
excitatio pplum sacerdos dicit.
Orem⁹. Nō tamen ulterius p
sequit voce alta: s; sub silētiō di
cit offerentiū: p qd̄ denorat suā
intentionē maxime recollectā ad
deū. Significat etiā illd̄ silētiū
lanbulū xpi añ passionē: qñ in
dei p̄spirauerūt s; eū: vt si q̄s eū
p̄fiteret extra synagogam fieret:
cantat tñ tūc chorus valde leta
būde: ad designādūz hilaritatē
offerentiū: q; datorē hilarē dili
git de⁹. Et q; legit etiā de dauid
q; cytharā cū cātorib; pcutiebat.
Tenēt autē fideles ad oblatiōes
fm̄ p̄suetudinē approbatā i ali
quib; festiuitatib;: vt de p̄se. di.
iij. ois xpianus: q; dicitū ē a dño
Nō apparebis in p̄spectu meo
vacuus. Licet autē h̄ sit p̄ceptū:
tñ q̄tū ad quantitātē: vt tantū
vltantū offerat nō est p̄ceptūz:
sed p̄siliū. iuxta illud Exod. xxv.
Ab oi hoīe q; offert vltione⁹ ac
cipietis eas. s. oblationes.

Equitur

scd̄ a p̄a terre p̄ris:
scz oblatiōis p̄nta

tio. Circa qd̄ scēdūz q; sacerdos
volēs p̄ntare oblationē deo pa
rar p̄mo materiā. Et p̄mo p̄ ho
stia accipit panē triticū: azimū
mundū z purū. z p̄ sanguis cō
fectiōe accipit vinū bonū z sapi
dū admixta modica aq; q; posset
absorbēri a vino: q; facto dic. f̄i
at hec cōmixtio vini panis z aq;

In nomine p̄ris z filij z sp̄s sc̄i.
Deinde accipit calicem tenēdo
vna manu i medio: z reliq; sustē
tādo pedē calicis. z alte subleuā
do dr. Suscipe sc̄a trinitas h̄ac
oblatiōez: q; oro d̄ se indicat qd̄ l̄
p̄ q; tūc orat. tunc em̄ orat eccl̄ia
deū zc. Dicitur at̄ ista orōe d; ca
licē deponere deorsuz: z patenā
d̄ sup̄ collar: z panē ad pedes ca
licis collocare: videlicet inf̄ se z ca
licē fm̄ modū mag; cōem. Calix
fc̄at xpi diuinitatē. patena h̄uā
nitatē: q; diuinitatē sic patena ca
licē p̄terit. s; tūc patena sub cor
porali cōsuat: q; a discipli relicto
xpo oēs fugerūt. Calix autē corporali
opit: qd̄ signat sepulturā xpi. d; z
autē corporale eē de lino mudo z
cādido s; Hugo. z fm̄ calium
lugdunēs. vt etiā h̄ i bocardo.
li. iij. h̄ instituit siluester p̄m⁹ an
no dñi. cccv. Nec d; i eo alter⁹
rei mafia p̄ciosior aut vilior mi
sceri. vñ dicebat Jo. d̄ deo: s; q;
refert Archi. d̄ p̄se. di. i. p̄sultū.
q; illi ḡuit peccāt z offēdūt q; mit
tur corporale p̄fici cū farina ad h̄
q; ster rigidū sup̄ calicē Nectale
corporale d; p̄ m̄ieres lauari nisi
p̄ sacerdotē pus lauet i vase spe
cialit̄ ad h̄ depurato: i q; nihil est
p̄ modū lauādū vt d; d̄ p̄se. di.
i. nemo. Significat at̄ h̄ corpora
le s; Arch. vbi sup̄ eccl̄iaz. Qd̄
at̄ sup̄ ponit calicē: fc̄at q; xpi pas
sionē eccl̄ia non desinit imitari.
Corporale at̄ m̄lto labore cādida
z eccl̄ia multo labore xpo p̄for;

Expositio quarte

mat. Itē fecit syndonē: in q̄ xps
fuit involutus. ⁊ ideo fit corp̄ ale
delino: q̄a sicut linū mult̄ pul
sionibz ⁊ rursionibz ad candore
deducit. ita eccl̄ia p̄ illd̄ fecitū: q̄
p̄ corp̄ xpi intelligit mult̄ p̄ssio
nibz ⁊ passioibz ad candore vite
eterne p̄ducit. Et ita etiaz corp̄
xpi p̄ illd̄ fecitū p̄ mult̄ tribula
tiones venit ad gl̄iam: vt dicit glo.
in c. sultu. de se. di. j. Et q̄: di
cū est q̄ calix cooperus fecit xpi
sepultura: hic ē q̄ tūc maria mag
dalena venit ad gl̄iam: vt dicit glo.

*De thurifi
cations altaris*

Et in pars

ē altaris thurificatio. ma
ria em magdalena acce
pit librā vngenti nardi pulchri p̄
ciosa: ⁊ vngit pedes iesu: ⁊ dom̄
i plera ē ex odore vnguenti. Et sa
cerdos i modū crucis sup̄ ducit ⁊
circūducit icensuz sup̄ sacrificiū
⁊ altare: vt ⁊ crucis signaculo ⁊
thuris icēso diabolice fraud̄ ma
lignitas extricet ⁊ effugiat. Q̄
s̄o t̄rio sup̄ ducit ⁊ circūducit i
cēsu: desiḡt q̄ maria ter exhibuit
⁊ adhibuit vngētū circa corpus
iesu. s̄io cū vngit pedes ipsius
i domo simōis pharisei. Se
cūdo i domo simōis leprosi su
p̄ caput ei⁹ vngētū effudit. Ter
tio cū emit aromata: vt veniens
vngeret ihm ⁊c. volūtas ei⁹ repu
tat p̄ fetō: cū ⁊ p̄ seipam nō stete
rit: q̄ min⁹ explesz q̄d icēpit. Q̄
s̄o postmodū vndiqz orū icen
sat altare: desiḡt q̄ factū illd̄ to

tā respicit eccl̄iam. sic dñs ip̄e tē
stat dices. Amen dico vobz: vbi
cūqz ⁊c. Mat. h. xxvj. Et Leo pa
pa statuit incēsu sup̄ oblata fie
ri: q̄d ⁊ p̄ciliū rothomagen. fieri
statuit. De alijs etiā thurificatio
nis significationibus plura vie
de in rationali oimino: um.

Equitur

q̄ra ⁊ s̄c̄e p̄tis de
hūilitate: vbi sacer
dos d̄ticiato capite. In spū h̄
militaris ⁊c. ⁊ ē oro Dan. ij. vbi
sacerdos p̄fū de idinat h̄ns man⁹
an̄ pecc⁹. ⁊ circa h̄ osculat altare
in signū crucis: q̄ p̄ passionē cru
cis recōciliari sum⁹ dō ⁊ i e⁹ ami
citiā admissi. ad Eph. ij. Alij t̄i
nō osculat h̄ altare. Deinde seq̄t
oro. Ubi sciēdū q̄ sacerdos p̄tite
se tūc ad ppl̄m eos salutādo d̄t
cēs hec v̄ba. Orate p̄ me p̄ adie
p̄ q̄ v̄ba sacerdos i plorat auxiliuz
circūstānū p̄r altitudinē sacri.
Et d̄nt ista v̄ba sonoro se ⁊ exp̄s
se dicit. ⁊ tunc p̄tite se sacerdos ad
alterā p̄tē dices. Dñe exaudi ora
tionē meā: q̄ tūc orat singulari
orone. Et i h̄ mlti errāt sup̄ p̄se
illa v̄ba dices. ⁊ cū h̄ nolentes
se p̄tere ad ppl̄m. nec ad alterā
parē altaris: q̄d nō ē sine peccō.
Ista ḡt p̄ueris ad ppl̄z cū silen
tio s̄blequere fecit occulta appa
ritioez ip̄i q̄ apparuit petro: q̄a
lz certū ē q̄ ei die resurrectiois
apparuit. vt d̄t Lu. vl. t̄i in cer
tū est vbi ergo fit sub silencio. vñ

partis misse

quinto sequit secreta. qz secreta
dr. vt notet mental' cōuersio ad
deū. vt sit sacrificiū an' deū gra-
tū. Debent em' tot dici secreta qe
fuerūt in principio collecte. z eo
dē ordie poni z cōcludi. Sz tñ
in fine oim dr. expresse. p oia se-
cla secl'oz. cad scandū q licet sa-
cerdos orat vt psona singularis.
tñ ex q p toto p'plo orat. ideo oc-
culte nō dz finit. Vel ad innuē-
dum q sacerdos h postulat au-
xilū ppli. vñ exp'sse rñdet clerie?
amē. ad designādū q post laza-
ri resuscitationem ipus publice
predicauit.

Estat nūc

De p'p'one
videre d' qnta preter
cie part. q d' sequēs
ōio vel p'fatio. q hz qtuor pres
In prima pplus salutat cū dz:
Dñs vobiscū. In scda rō assig-
tur. ibi. se dignum zc. In tercia
laus diuina a p'plo cantat. cū dz:
scūs scūs scūs zc. In q'ra ca-
non ipse inchoat. ibi. Te igitur zc
Quantū ad p'mū sacerdos salu-
tatio ppli p'mo excitat eū ad ar-
tione dices. dñs vobiscū. Se-
cūdo ad mēt' erectionē. ibi. sursum
corda. Tertio ad grāuatiōnes.
ibi. grās agam'. Excitat at ad ar-
tione p'p' reuerentiā sacri in q
ips sumit ipse fons bonitatis. id o
sacerdos dr. Dñs vobiscū. Deū
dr. sursum corda. ad designādū
q circa h sacri debem' habere
altitudinē p'replatois. z ea q sur-

sum' se appetere. vt dr. Col. iij. Et
etiā q' illud sacri nō p'rite p'fiv-
ci sine illo q ē sursum. a q cūcta bo-
na pcedūt. vt dr. Bre. Et a q oē
bonū pcedit. vt dr. Ja. j. Et ad d'
signandū q h sacri nō pdest
nisi hñtibz corda sursum. Id qd
statim rñdet mīster. habem' ad
dñm. Et est sensus. i. hñm' cor-
da nra ad dñm leuata. Sz for-
te in h multi mētunt hñtes. cor-
depressa. q's arguit p'pha dices
fily hoiz vsqz q' sui corde. Ter-
tio excitat ppls ad grāuatiōnes
ibi. grās agam' dño dō nro. vbi
vide q' grāuatiō laudis. qz em' est
dñs q a suis vult laudari. Ma-
lach. j. Si ego sum dñs. vbi est
honor me'. Et qz d's: ideo vult
coli. z qz n' est. id o special' vult
honorari v' venerari. Et qz tā
innocētes qz penitētes hñt lau-
dare deū. ideo d' recte. dignū z
iustū est. Et certe dignū rōne sue
maiestatis iuxta illd' Apocal. vij.
Bñdictio z claritas z sapiētia z
grāuatiō honor z virt' z forti-
tudo de dō nro. dignū etiā p rā-
tis bñficijs nob ipensis. dignū
rōne sup'abūdantis charitatis. ex
q' p'p'o filio suo nō pep'it d's zc.
Quarto statim rō assignat hui'
a sacerdote cū dz. Vere dignū.
Et hic incipit p'fatio: que rep'len-
tat illud gaudiū pueroz caran-
tū in die palmar. Bñdictus q
venit i noie dñi. Te aut' q can-
tat p'fatio debēt manus eleuari.
ad designādū q tūc sacerdos

Expositio tertie

vult orare p celestibz. Et per ista
verba sacerdos appbar pmo de
um digne esse laudandū. scdo i
nitar āgeloz exēplo. cū dr. quā
maiestatē tuā laudār āgeli. q. d.
sz Inno. dignū est. qz mera nos
voluntate fecisti. Iustū. qz mera
misericordia redemisti Equū. qz
gratuite nos visitasti. Salutare
qz pperue nos saluasti. Nos ti
bi sp. i. in omni tēpore. 7 vbiqz id
est in omni loco. Et si nō actuali
ter tñ habitualiter. nō ponēdo
videlicet obicē mortal' pcti. Un
non cessat orare q non cessat bñ
facere sm Aug^o. Circa qd scien
dum q tñ decē sunt pñationes.
Pelagi^o em papa statuit nouē.
sed vrbano papa anno dñi. cccc.
xliij. addidit decimā de brā vir
gine. Quotidianā aut pñationē
fecit Symach^o. natione sardus
anno dñi. cccc. xxiij. Prima est d
natiuitate. scda de epiphania.
tercia de quadragesima. quarta
de resurrectione. quinta de ascen
sione. sexta de penthecoste. septi
ma de trinitate. octaua de scra
eruce. nona de aplis. decima de
brā virgine. de hoc habet de cō
secra. dis. l. inuenim^o. Ex quo pñ
pñationē nouē inuentā de dedi
catione ecclesie esse supflūā. 7 er
ronee introductā. nisi alias inter
ueniret autoritas pape. de qua
tñ vsqz modo nō pstat. Unde il
li ea vtētes grauiter peccant. Cū
em vnā collectā minimā nō pos
sunt mutare. vel addere. multo

magis tam solennē pñationē p
suo libitu immutare qz psumat
Deinde sequit scūs. qd Sixt^o
prim^o anno dñi. cxxx. instituit. p
qd sacerdos orat vt laus nra 7
voces nre laudibz 7 vocabz an
geloz associēt. qz angeli semp
cantant scūs. Ter aut canit ad
honorē trinitatis. Osanna bis.
ad designandū duplicē skolam
seu gaudiū corp. pis. i. 7 aie. 7 sig
nificat tantū. ad ē. obsecro salua.

Equitur

f sexta pars tertie part
principalis misse. i.

ablutio manū. Primario em
sacerdos abluir man^o ad scan
dū q dz carere mortalibz. sed in
hoc loco abluir. qz iuxta posse su
um dz etiaz carere venialibz. Et
ideo solū capita digitoz perfun
dit. Et licet aliq dicūt tunc versū
culū. lauabo inter innocētes ma
nus meas. tñ puenient^o obmit
tū ppter pñationē sequentis
canonis qui incipit. Te igit. cui^o
pludium fuit scūs. Sensus em
est. Te igit elemētis me. i. te qui
sanct^o es. dñs de^o sabaoth dep
cor. quod congrue fieri non pos
set interpositis aliquibz verbis.
puta. lauabo inter innocētes ma
nus meas 7c. que feciunt nora
bilem discōtinuationem illarū
orationū principalū. 7 ideo cau
tius obmittitur qz dicitur.

De quarta parte misse.